

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
37

RYNEK ZBÓŻ

stan i perspektywy

ISSN 1231-3149

**ANALIZY
RYNKOWE**

PAŹDZIERNIK 2009

Analizy są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne – *T. Chrościcki*
- II. Światowy rynek zbóż – *W. Łopaciuk*
- III. Polski rynek zbóż
 1. Krajowe zasoby – *W. Łopaciuk*
 2. Krajowe zużycie zbóż – *W. Łopaciuk, J. Drożdż, M. Krzemiński*
 3. Handel zagraniczny zbożami – *W. Łopaciuk, M. Krzemiński*
 4. Zapasy na koniec sezonu – *W. Łopaciuk*
 5. Interwencja na rynku zbóż – *M. Włodarczyk*
 6. Ceny zbóż na rynku krajowym – *W. Łopaciuk*
- IV. Aneks statystyczny

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – doc. dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge, tel.: (0-22) 505-46-66

AUTORZY:

mgr inż. Wiesław Łopaciuk

Zakład Badań Rynkowych
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (0-22) 505-45-51

mgr Jadwiga Drożdż

Zakład Ekonomiki Przemysłu Spożywczego
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (0-22) 505-47-70

mgr Marcin Krzemiński

Zakład Badań Rynkowych
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (0-22) 505-45-51

mgr inż. Maria Włodarczyk

• Agencja Rynku Rolnego • Warszawa
Tel.: (0-22) 661-70-43

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 13.10.2009 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Iwona Szczepaniak,
Roman Urban (wiceprzewodniczący), Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w czerwcu 2010 r.

REASUMPCJA

W 2009 r. zbiory zbóż osiągnęły rekordową wielkość 29,7 mln ton i były o 7,3% większe niż w poprzednim roku oraz o 14% od średniej z lat 2004-2008. W porównaniu z poprzednim rokiem nie było większych zmian powierzchni uprawy, dlatego wzrost zbiorów wynikał z bardzo dobrych plonów (3,43 wobec 3,22 t/ha w 2008 r.).

W sezonie 2009/10 na krajowym rynku znacznie zwiększyła się podaż zbóż, co przy stosunkowo niewielkich zmianach popytu spowoduje duży wzrost nadwyżek. Po żniwach w 2009 r. krajowe zasoby zbóż zwiększyły się o blisko 11% do 32,7 mln ton. Złożyły się na to duże zapasy początkowe oraz bardzo dobre zbiory. Z powodu znacznego ograniczenia importu, całkowita podaż zbóż zwiększy się o ponad 5% do 33,5 mln ton. Krajowe zużycie zbóż zwiększy się tylko o 1% do 26,7 mln ton. Niewielki będzie wzrost zużycia paszowego (16,7 wobec 16,6 mln ton poprzednio). Spadek popytu na pasze w sektorze trzody chlewnej będzie równoważony wzrostem produkcji i popytu na pasze w sektorach drobiu i bydła. Nadal dynamicznie będzie rosło zużycie przemysłowe (1,9 wobec 1,7 mln ton). Zapasy zbóż na koniec sezonu 2009/10 mogą zwiększyć się do ponad 5,1 mln ton wobec 3,1 mln ton na koniec sezonu 2008/09.

Po żniwach w 2009 r. ceny zbóż na krajowym rynku, podobnie jak na światowych rynkach, spadły do poziomu obserwowanego w sezonach 2004/05-2005/06 i były znacznie niższe niż przed rokiem. W dalszej części bieżącego sezonu krajowy rynek zbóż będzie pod dużą presją podaży, wobec czego nie przewiduje się większych wahań cen, a jedynie niewielki sezonowy wzrost. Średnie ceny pszenicy paszowej w IV kwartale 2009 r. mogą wynieść 410-450 zł/t, a żyta 280-320 zł/t. W końcu I kwartału 2010 r. pszenica może kosztować od 420 do 470 zł/t, a żyto od 300 do 330 zł/t. Ceny kukurydzy (przynajmniej w pierwszej połowie sezonu) będą o kilka do kilkunastu procent wyższe od cen pszenicy, a ceny jęczmienia będą niższe od nich nawet o 30%.

W sezonie 2008/09 znacznie poprawiły się wyniki handlu zagranicznego ziarnem i produktami zbożowymi, co wynikało głównie ze wzrostu eksportu ziarna i produktów pierwotnego przetwórstwa (szczególnie słoju). Eksport pozostałych produktów nie wykazywał większych zmian w porównaniu z poprzednim sezonem. Nieznacznie zmniejszył się import ziarna i produktów pierwotnego przetworu, a wzrósł produktów przetworzonych. Dodatkowo saldo obrotów sektora zbożowego w sezonie 2008/09 wyniosła 265 mln EUR wobec 53 mln EUR w poprzednim sezonie.

W sezonie 2008/09 na zapasy interwencyjne skupiono w UE blisko 1,6 mln ton zbóż, z czego 59% stanowił jęczmień, a 36% kukurydza. W Polsce w ramach skupu interwencyjnego skupiono 80,5 tys. ton, z czego 98% stanowił jęczmień.

W sezonie 2009/10 na dotychczasowych zasadach będzie przebiegał skup interwencyjny pszenicy zwyczajnej, jęczmienia i sorga. Natomiast na pozostałe gatunki zbóż (pszenica durum i kukurydza) wyznaczono zerowy limit. Nie zmienia się wysokość ceny interwencyjnej, ale jej wartość może być korygowana w zależności od jakości dostarczonego ziarna. W bieżącym sezonie ceny rynkowe zbóż, szczególnie jęczmienia kształtują się poniżej ceny interwencyjnej. Wobec tego w dalszej części sezonu może wystąpić sprzedaż ziarna do skupu interwencyjnego.

Agencja Rynku Rolnego (ARR) w sezonie 2009/10 będzie realizowała dopłaty do kwalifikowanego materiału siewnego pszenicy, żyta, jęczmienia, pszenżyta, owsa, łubinu, grochu, wyki i ziemniaków. Nową formą wsparcia rynku zbóż jest Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych, którego celem jest wspieranie spożycia produktów zbożowych. Fundusz ten będzie administrowany przez ARR, a zarządzany przez komisję składającą się z przedstawicieli organizacji branżowych.

Tabela
Bilans zbóż ogółem* (tys. ton)

Lata	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10 prognoza	2009/10 2008/09
Zapasy początkowe	3255	2563	3768	2603	743	4400	3690	705	2008	3140	156,4
Areal uprawy	8752	8765	8258	8126	8326	8256	8294	8270	8526	8503	99,7
Plony	2,54	3,07	3,25	2,87	3,55	3,25	2,62	3,27	3,23	3,48	107,5
Produkcja	22267	26902	26838	23347	29561	26846	21714	27040	27582	29564	107,2
Import	2419	933	811	1077	1027	978	3502	2146	2266	767	33,9
Ogółem zasoby	27942	30398	31417	27026	31331	32224	28906	29890	31883	33471	105,0
Zużycie krajowe:	25283	26531	27614	26141	25940	26792	27051	26789	26413	26735	101,2
- spożycie	5793	5793	5792	5762	5763	5724	5369	5270	5210	5205	99,9
- wysiew	1932	1804	1757	1749	1779	1708	1719	1745	1761	1729	98,2
- zużycie przemysłowe	931	1102	1161	1121	1181	1255	1360	1500	1730	1920	111,0
- spasanie	15534	16430	17654	16513	15962	16885	17545	17170	16560	16700	100,8
- straty i ubytki	1093	1403	1251	997	1255	1220	1058	1104	1153	1181	102,5
Eksport	95	100	1200	141	992	1741	1151	1066	2330	1630	70,0
Zapasy końcowe**	2563	3768	2603	743	4400	3690	705	2035	3140	5106	162,6
Zapas/zużycie (%)	10,1	14,1	9,0	2,8	16,3	12,9	2,5	7,3	10,9	18,0	x

*) łącznie z kukurydzą, ale bez gryki i prosa

***) od sezonu 2004/05 łącznie z zapasami interwencyjnymi

Źródło: GUS, szacunki i prognozy autorów.

Przemysłowe przemiany zbóż w 2008 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, zmalały o 13% do 3,2 mln ton. Zmalała także produkcja mąk. Wyhamowana została wzrostowa tendencja w produkcji makaronów. Regres wystąpił także w produkcji kasz i płatków oraz pieczywa, za wyjątkiem

pieczywa świeżego, którego produkcja znacznie wzrosła. W 2009 r. zarówno przemiany jak i produkcja przetworów zbożowych dynamicznie rośnie.

W I półroczu 2009 r. zwiększyła się rentowność większości działów przetwórstwa zbóż, z wyjątkiem produk-

cji pasz, gdzie notowano niewielkie pogorszenie wskaźników. Najbardziej poprawiły się wskaźniki rentowności w przemyśle makaronowym. Stan finansowy w poszczególnych branżach sektora był bezpieczny za wyjątkiem przemianu zbóż i produkcji pieczywa cukierniczego.

SUMMARY

In 2009 grain crops in Poland reached a record level of 29,7 mill tons which was 7,3% up on 2008 and 14% up the average calculated for the period of 2004-2008. Comparing to the previous year there were not major changes in grain area. Therefore the increase in crops reflected considerable improvement in yields (3,43 versus 3,22).

In the 2009/10 season domestic supplies of grain considerable increased which in the conditions of fairly stable demand will lead to a bulk increase of surpluses. After the harvest in 2009 domestic supply of grain increased by almost 11% to 32,7 mill ton. The increase reflected large opening stocks and very good crops. Due to significant reduction of imports total supplies of grain will rise by 5% to 33,5 mill ton. On the other hand domestic use is expected to increase by 1% to 26,7 mill tons. Feed use is forecast to increase just marginally (16,7 versus 16,6 mill tons in the previous season). Decline in demand for feed in the swine sector will be more than offset with growing

production and thus demand in the cattle and poultry sectors. Industrial will keep growing at a relatively high rate (1,9 versus 1,7 mill tons). Opening stocks at the end of the 2009/10 season are then likely to exceed 5,1 mill tons compared to 3,1 mill ton previously.

After the harvest in 2009 domestic prices following the trends on the world markets declined to the level observed in 2004/05 and 2005/06 and were much below the level observed a year ago. In the remaining part of the current season. Polish cereal market will be under strong pressure of supply. Therefore non of major shifts in prices are expected but just seasonal adjustments.

In the IV quarter of 2009 average wheat prices are forecast to range from PLN 410 to 450 per tone while the prices of rye from PLN 280 to 320 per tone. At the end of the I quarter of 2010 wheat prices may vary from PLN 420 to 470 per tone and rye prices from PLN 300 to 330 per tone. The prices of maize (at least in

the first half of the season) will be above the prices of wheat and the prices of barley would be below those even by 30%.

The results of foreign trade in cereal and cereal products in the 2008/09 season showed a considerable improvement. The improvement resulted mainly from a rise in export of grains and first stage processing products, particularly malt. The export of other products reminded close to the level observed in the previous season. The import of grain and first stage processing products negligibly declined while in the case of processed cereal products an increase was reported. The positive balance of trade in the 2008/09 season totalled EUR 265 mill versus EUR 53 mill in the previous season.

Intervention procurement in the 2008/09 season in the EU concerned 1,6 mill tons, of which 59% contributed barley and 36% maize. In Poland intervention procurement concerned 80,5 thousand tons, mostly barley (98%).

Table
Grain balance sheet* ('000 t)

Seasons	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10 forecast	2009/10 2008/09
Opening stocks	3255	2563	3768	2603	743	4400	3690	705	2008	3140	156,4
Area sown	8752	8765	8258	8126	8326	8256	8294	8270	8526	8503	99,7
Yield	2,54	3,07	3,25	2,87	3,55	3,25	2,62	3,27	3,23	3,48	107,5
Crops	22267	26902	26838	23347	29561	26846	21714	27040	27582	29564	107,2
Imports	2419	933	811	1077	1027	978	3502	2146	2266	767	33,9
Total supply	27942	30398	31417	27026	31331	32224	28906	29890	31883	33471	105,0
Domestic use	25283	26531	27614	26141	25940	26792	27051	26789	26413	26735	101,2
- food	5793	5793	5792	5762	5763	5724	5369	5270	5210	5205	99,9
- seeds	1932	1804	1757	1749	1779	1708	1719	1745	1761	1729	98,2
- industrial uses	931	1102	1161	1121	1181	1255	1360	1500	1730	1920	111,0
- feed	15534	16430	17654	16513	15962	16885	17545	17170	16560	16700	100,8
- wastes and losses	1093	1403	1251	997	1255	1220	1058	1104	1153	1181	102,5
Exports	95	100	1200	141	992	1741	1151	1066	2330	1630	70,0
Carryover stocks**	2563	3768	2603	743	4400	3690	705	2035	3140	5106	162,6
Stocks/use ratio (%)	10,1	14,1	9,0	2,8	16,3	12,9	2,5	7,3	10,9	18,0	x

* including maize (corn) but excluding buckwheat and millet

** including intervention stocks from 2004/05 onwards

Source: CSO, authors' estimations and forecast.

Regarding intervention procurement of common wheat, barley and sorgo no changes are scheduled for the 2009/10 season. Other cereals (durum wheat and maize) are subject to zero limits. Intervention prices remains unchanged but its level may be adjusted in accordance with actual quality of the grain delivered. Market prices, particularly the price of barley, in the current season are lower the intervention price. Therefore this season intervention procurement it is likely to take place.

The Agency for Agricultural Market (AMA) in the 2009/10 will support the production of certified se-

eds of wheat, rye, barley, triticale, oats, lupin, field peas, vicia and potatoes. The Fund for Promotion of Grain and Cereal Products is a new form of support on the grain market. Activities of the fund are aimed at the support of consumption of cereal products. The fund will be administered by the AMA and managed by a commission of branch organisation representatives.

Cereal millings in 2008, as compared to the previous year declined by 13% to to 3,2 million tons. So declined the production of flower. An upward tendency in the production of pasta was hampered. A regress was ob-

served in the production of groats, flakes and bread, except of traditional bread in which case a high growth rate was reported. In 2009 the millings as well as the production of cereal products show a dynamic development.

In the first half of 2009 the profitability majority of cereal processing branches increased, except of feed industry where a slight deterioration of indicators was reported. The highest increase of profitability ratios was observed in pasta industry. With exception of grain milling and bakery industry financial standing of the sector was safe.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek ziemniaka (36) • listopad 2009,
2. Rynek rzepaku (36) • listopad 2009,
3. Rynek owoców i warzyw (35) • listopad 2009,
4. Rynek ziemi rolniczej (12) • grudzień 2009,
5. Popyt na żywność (10) • grudzień 2009,
6. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (30) • grudzień 2009,
7. Rynek cukru (36) • grudzień 2009,
8. Rynek ryb (12) • grudzień 2009,
9. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa (37) • marzec 2010,
10. Rynek pasz (27) • marzec 2010,
11. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (31) • marzec 2010,
12. Rynek mleka (38) • kwiecień 2010,
13. Rynek ryb (13) • kwiecień 2010,
14. Rynek ziemniaka (37) • kwiecień 2010.

SZYBKO! TANIO! PROFESJONALNIE !

Proponujemy Państwu:

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Usługi drukarskie:

- czasopisma
- książki
- ulotki
- katalogi
- albumy
- wizytówki
- materiały szkoleniowe
- materiały konferencyjne
- druki samokopiujące etc.

Usługi introligatorskie:

- oprawa spiralna
- oprawa zeszytowa
- oprawa bezszwowa
- foldery/broszury
- inne usługi

Nasze usługi wykonujemy bazując na najlepszej dostępnej technologii. Począwszy od formy przesłania wszystkich materiałów drogą elektroniczną (FTP), poprzez obróbkę DTP, druk cyfrowy na OCE VarioPrint 2100 oraz OCE CS 250, kończąc na mnogości usług introligatorskich.

Ceny na zamówienia obliczane są na podstawie kalkulacji wstępnej. Jeśli mają Państwo pytania dotyczące naszych usług, bądź cen, prosimy o kontakt.

Próby wydruku na różnych gatunkach papierów i folii dostępne są w Dziale Wydawnictw Instytutu, ul. Świętokrzyska 20.

Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB:

tel. (022) 50 54 520

(022) 50 54 685

fax (022) 50 54 636

e-mail: dw@ierigz.waw.pl

slipski@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2009 roku wynosi 40 zł.

Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel.: (0-22) 505-46-85, faks: 505-46-36
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>